nograma - priklauso XVII a. antrajai pusei. Arčiau bastiono pietinio kaklelio iškastoje perkasoje aptikta nemažai buitinės keramikos: daugiausia puodų, išdegtų redukcinėje aplinkoje, šukių.

Vladimiras Grišinas

1989 m. ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI BUVUSIO DOMINIKONŲ VIENUOLYNO KIEME VILNIUJE

1989 m. MMT ketvirtus metus tyrė Dominikonų vienuolyno Vilniuje kiemą. Bendras tyrimų plotas - 1200 m^2. Darbo eigoje buvo kasinėta dvylika plotų, aptiktas XIV-XIX a. kultūrinis sluoksnis, kurio storis vietomis siekė iki 5,5 m. Rasti ir atkasti rūsiai XV-XVI a. mūrinių gotikos gyvenamųjų namų, kurių fasadai išėjo į Dominikonų (Garelio) gatvę. Atidengtos XVII a. gale paraleliai gatvei pastatyto korpuso plytų grindys pirmajame aukšte (jis pastatytas nugriautų minėtųjų gotikos pastatų vietoje). Korpuso vakarinėje dalyje XVII a. pabaigoje - XIX a. buvo vaistinė, tai patvirtino ir radiniai. Be to, nuvalyti trijų XVI-XVII a. grindinių paviršiai, atkasti dviejų medinių XVII a. vandentiekio vamzdžių likučiai, rasti geležies lydymo pėdsakai (šlakas) iš XVII a. ir variakalio dirbtuvės pėdsakų (vario gabaliukai ir lašai, liejimo formos, nedideli tigliai). Rasta stiklo, geležies ir bronzos gaminių (darbo įrankiai, pakinktų dalys, špaga, papuošalai ir kt.), bei daugiau kaip 40 XV-XIX a. monetų.

Tyrinėjimų eigoje šiame nedideliame sklype nustatyti 7 gyvenimo periodai.

1989 m. pratęsti kasinėjimai VII plote, pradėti 1988 m. Tuomet buvo išvalyti seniausiojo šiame sklype pastato laipteliai ir sienos, įėjimo į rūsį (1,4 m pločio) 1989 m. nuvalyti dar 3 laipteliai (iš viso 7); jų gali pasirodyti esą ir daugiau (viršutinė įėjimo dalis užtverta vėlesniu neaiškios paskir-

ties kvadratiniu pamatu). Jungiamoji medžiaga, naudota sienoms, - molis. Vakarinėje sienoje, 4 iš apačios laiptelio lygyje išvalyta nedidelė, 1,2x1,35 skliautuota patalpa, kurios durų anga 0,6 m pločio (šiauriniėje jos dalyje išliko geležinė kilpa). Patalpos grindys nelygios, grįstos akmenimis, sutvirtintais moliu ir kalkėmis. Patalpos pietinėje sienoje yra 30 cm pločio niša. Galbūt čia buvo sandėlis. Išliko 3,8 m įėjimo į rūsį dalis. Matyt, pats rūsys išgriautas, o jo akmenys panaudoti statant gretimus pastatus.

Likusioje rūsio duobėje XVI a. matyt, buvo pastatytas kvadratinis ūkinis pastatas, kurį vėliau taip pat išardė. Pavyko atidengti tik rytinės ir pietinės sienos apatinio vainiko rąstus. Įėjimas į pastatą buvo iš pietų - nuo akmeninių laiptų pusės. Taigi laiptai buvo antrą kartą naudojami ir todėl išliko.

Vėliau pastatų likučius užvertė tamsiai pilku moliu su mėšlu, jų dvimetriniame sluoksnyje rasta XVI-XVII a. radinių. Virš šio sluoksnio buvo duobė su gamybos atliekomis (geležies šlakas), kirtusi XVII a. grindinį. Taip pat rasti viršutinio grindinio likučiai.

Nedidelis VIII plotas buvo kasinėjamas greta Dominikonų gatvės važiuojamosios dalies. Atkasta pietrytinio fasado siena, pastatyta XVI a. antroje pusėje - XVII a. gale. Kai namas buvo pailgintas iki gatvės, prie jo priglaudė trečią. Atkastas šio namo rūsio langas, remontuotas XIX a. To laikotarpio gatvės grindinys neišliko, tačiau po dvimetriniu supiltu sluoksniu išliko grindinys iš III statybinio periodo (XV a. pabaigos - XVI a. pradžios) su XV a. keramika paviršiuje. Šis grindinys buvo klotas dar prieš namo pailginimą iki gatvės.

Tais pačiais metais S. Nėries mokyklos kieme (Giedrio 7) apie 1450 m^2 plote nuimtas viršutinis (užpilto grunto) sluoksnis, vietomis iki 2 m storio. Atkastas XVII a. paviršius, taip pat XVIII-XIX a. pastatų rūsiai ir pamatai. Pietrytiniame teritorijos kampe, išardžius dabartinį ūkinį pastatą, rastos XVI a. namo šiaurinė ir pietinė sienos. Išliko dalis rūsio ir pirmojo aukšto su cilindrinių skliautų likučiais bei

langais, išeinančiais į gatvę. XIX a. visoje teritorijoje paviršiaus buvo gerokai paaukštintas suvežant čia iš įvairių miesto vietų XVI-XVII a. buitines ir statybines šiukšles, tai rodo to laikotarpio radiniai, esantys užpiltajame sluoksnyje. Viršuje, po asfaltu, išliko XX a. trečiojo dešimtmečio grindinys.

Adolfas Jankauskas, Aleksiejus Luchtanas

SENŲJŲ KERNAVĖS BAŽNYČIŲ TYRINĖJIMAI

1989 m. Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato ekspedicija (vadovas - archeologijos skyriaus vedėjas A. Jankauskas) pradėjo tyrinėjimus senųjų Kernavės bažnyčių vietoje.

Kernavės miestelio pietiniame pakraštyje, apie 30 m į pietryčius nuo dabartinės mūrinės bažnyčios, ištirtas 150 m^2 plotas. Po veléna atidengti antrosios Kernavės bažnyčios, statytos 1739 m. pietinės dalies pamatai. Centrinėje perkasos dalyje, antrosios bažnyčios viduje, 0,4-0,5 m gylyje, rasti ir pirmosios bažnyčios, statytos Vytauto 1420 m., perstatinėtos 1522 m. bei po 1674 metų, pietvakarinio kampo pamatai. Abi senosios bažnyčios buvo medinės.

Pirmosios bažnyčios pamatai yra iš sukrautų viena eile be jokios jungiamosios medžiagos iki 0,5-0,6 m skersmens akmenų. Pamatai išliko tik fragmentiškai, vietomis akmenys išimti. Matyt, jie buvo panaudoti antrosios bažnyčios pamatams. Pirmoji Kernavės bažnyčia buvo stačiakampė, orientuota galais į rytus ir vakarus. Jos kultūriniame sluoksnyje aptiktos plokščiosios čerpės, vitražų stiklo šukės bei apsilydžiusių švininių rėmelių fragmentai.

Antroji bažnyčia buvo daug didesnė, jos pamatai iš kalkių skiediniu sutvirtintų vidutinio dydžio akmenų ir plytų. Bažnyčia stačiakampė, 22x11 m dydžio, ilgoji kraštinė orientuota rytų-vakarų kryptimi. Baž-